

AB İLK BAŞKANINI BELİRLEDİ - 20 KASIM 2009

Deniz ALTINBAŞ

12.04.2009

Lizbon Anlaşması'nın tüm üye ülkeler tarafından kabul edilmesi ile AB de reform sürecini başlattı. Bu sürecin en önemli amaçlarından biri AB'ye bir başkan seçilmesi idi. Uzun süren görüşmeler ve tartışmaların sonunda Belçika Başbakanı Herman Van Rompuy, AB'nin ilk başkanı seçildi. Dışişleri Bakanı'na ise Avrupa Komisyonunun ticaretten sorumlu üyesi İngiliz Parti'sinden Catherine Ashton getirildi.

Bir kere daha seçilme hakkı bulunan AB Başkanı 2,5 yıl boyunca görev yapacak. AB zirvelerine başkanlık edecek, AB'yi dünyada temsil edecek, AB içinde uyum ve görüş birliği sağlanmasına çalışacak. **Lizbon Anlaşmasında Avrupa Konseyi Başkanı, AB'yi, ortak dış politika ve güvenlik politikası doğrultusunda dışarıda temsil eder şeklinde bir ifade var. Fakat aslında bu görevin sembolik olduğunu söylemek mümkün. AB'nin temsil edilecek ortak bir dış politikası olmadığı gibi, bu konudaki kararlar da temsilci tarafından verilmiyor.**

Hatırlanacağı gibi, Kissinger ABD yönetimindeyken AB ile görüşmem gereken bir konu oldu. Aramam gereken ki?yi bilmiyorum demişti. Üçüncü ülkeler AB üyesi ülkelerin liderleri ile muhatap oluyor, fakat bir bütün olarak AB temsilcisi ile görüşemiyorlardı. Yeni seçilen başkan ve dışişleri temsilcisi ile, artık tek bir telefon numarasının olduğu yönünde yorumlar yapıyor. Fakat gerçekte bu çok da doğru bir düşünce değil. Çünkü dış politika ile ilgili kararların alınması için üye devletlerin tamamının hemfikir olması, yani oybirliği gerekli. Üstelik oy birliği mekanizması da, çoğu zaman, büyük devletlerin küçük devletlere baskı yapması ile sağlanıyor. Dolayısıyla **bu çok önemli göreve getirilenler kendi başlarına karar alıp uygulama yetkisine sahip değiller.**

AB Başkanı Herman Van Rompuy'a baktığımızda, kendi ülkesi Belçika'da pek tanınmadığını görüyoruz. Merkez sa'da yer alan, Hristiyan Demokratlardan olan Rompuy, uzlaşmacı, iyi bir müzakereci ve ara bulucu olarak biliniyor. Rompuyun hiçbir konudaki düşüncelerinin net bir şekilde bilinmediği ileri sürülüyor. Bu, kendisinin iktidarda geçirdiği kısa süre ile de birleştince, henüz düşününce edinmemiştir olduğu anlamına geliyor. Daha da önemlisi, **belli konularda kesin ve net çizgilerinin bulunmaması özelliği, kolaylıkla, diğer güçler tarafından başka yönlere çekilebileceğini gösteriyor.** Başkan ayrıştı, AB için federalist düşüncelere sahip, güçlü bir Avrupa kimliğinden yana ve bu kimliğin Hristiyan değerleri üzerine kurulu olması gerektiğini savunuyor.

Rompuyun başkanlığına uzun süre karşı çıkan İngiltere'nin bazı önde gelen gazeteleri, yeni başkanın seçildiği gün, 2004 yılında Türkiye ile ilgili sözlerine yer verdi. **Rompuy, bu konuşmasında, Sarkozy'nin düşüncelerine çok benzer bir şekilde, Türkiye'nin Avrupa'ya ait olmadığını, dolayısıyla asla Avrupalının bir parçası olmayacağını dile getirmiş, AB'nin Hristiyan değerleri üzerine kurulu olduğunu ve Türkiye gibi büyük bir Müslüman ülkenin üyeliğinin diğer başka hiçbir ülkenin üyeliğine benzemeyeceğini ve AB değerlerini zayıflatacağını ileri sürmüştü.**

İl?ml?, uyumlu gibi s?fatlarla seçilen AB ba?kan?n?n radikal bir tutuma sahip oldu?unu g?steren bu s?zlere Belçika yetkilileri taraf?ndan hemen a?klama getirilmeye al???ld?. B?yle bir konu?man?n gerçekle?ti?i, fakat bu s?zlerin s?ylendi?i s?rada Rompuy muhalefette oldu?undan farklı bir de?erlendirme yap?lmas? gerekti?i, ciddi politikan?n iktidarda iken yap?lanlar oldu?u belirtildi. Bu ?a???rt?c? s?zler, T?rkiyenin AB ?yeli?i konusunun pop?list iç politikada nas?l istendi?i zaman istendi?i gibi ?zerinde oynanan bir malzeme haline getirildi?ini g?stermesi a?s?ndan ?nemli.

Rompuy, kendisinden beklenen uyumlu tavırla T?rkiye konusundaki ki?isel g?r?şlerinin ?nemli olmadığını, ?nk? g?revine yansımayacağını s?yledi. ?ye ?lkelerin oy birli?i ile alm?? oldu?u kararlara uyaca??n? belirten AB Ba?kan?, kriterleri yerine getiren ?lkelerle geni?lemenin devam edece?ini a?klad?. ??phesiz, Rompuyun bulundu?u konum sansasyonel ifadeleri kald?rmayacak kadar ?nemli. Bu nedenle T?rkiye ile ilgili sert ve kesin a?klamalar yapmas?n? beklemek do?ru olmayacaktır. Di?er taraftan, T?rkiye ile ilgili karar a?amas?na gelene kadar, bu konuda yetkisinin bulunmamas? bir yana, belki de bu g?revin ba???nda dahi olmayacaktır.

Rompuyun seçilmesi T?rkiye için şanssız bir rastlantı mı, yoksa T?rkiyenin AB ?yeliğine benzer nedenlerle karşı çıkan Sarkozy ile Merkelin desteği ile seçilmesi bilinçli bir hareket mi diye d???n?lebilir. Rompuyun T?rkiye kar???tl???, ABnin b?t?n? taraf?ndan T?rkiye konusunda verilecek karar? etkileme ?ans?na sahip olmayan bir durum. Konuyla ilgili karar verme yetkisi bulunmuyor. En fazla yapabilece?i, T?rkiye ile ilgili daha s?k olumsuz a?klamalar yaparak, herkesin g?z? onun ?zerinde iken, bu konuda daha çok insan? etkilemek olabilir. Fakat bu pozisyondayken, s?radan bir ulusal politikac? gibi oy kayg?s?yla konu?mak ABnin itibar?n? sarsaca??ndan, bu t?r olumsuz ifadeler beklememek gerekir.

?te yandan ABnin d???i?leri temsilcisinin, g?revi nedeniyle, AB ba?kan?ndan daha fazla ?n plana ?kma ihtimali mevcut. Bu g?revdeki Catherine Ashton, T?rkiyenin ?yeli?ine destek veren ?ngiltereden. Dolay?s?yla, **ABnin dı?ışleri bakanının T?rkiyenin ?yeliği konusunda olumlu s?zler sarf etmesini bekleyebiliriz.**

ABnin ilk ba?kan? ile d???i?leri bakan?n?n deneyimli ve pop?ler isimler olmamas?, ak?llara kolay y?netilebilir fig?rler mi seçildi sorusunu getiriyor. ?stelik bu isimlerin arkas?nda d?nyaya hakim olmak isteyen Almanya, Fransa ve ?ngiltere gibi ?lkelerin oldu?u d???n?ld??nde ??pheler art?yor.

Tony Blair gibi birçok y?ksek profilli ismin elenmesinin nedeni ne olabilir? ?ngilterenin Blairden vazgeçmesi ve Fransa ile Almanyay?n adaylar?n? desteklemesi kar???l???nda di?er ?nemli pozisyona bir ?ngilizin getirilmesi konusunda ? b?y?k devlet aras?nda bir anla?man?n gerçekle?mi? olma olas?l??? Çok y?ksek. ?stelik bir denge de g?zetilmi?: Ba?kan; sa?c?, erkek ve k??k bir ?lkeden. D???i?leri temsilcisi ise solcu, kad?n ve b?y?k bir ?lkeden.

Her iki isim de Sarkozy ya da Merkeli g?lgede bırakmayacak kadar silik, idealler peşinde olmayan, m?tevazı ki?iler. Oysa her iki pozisyon da, ABnin uluslararası d?zlemde tek ses halinde g?c?n? g?stererek global bir g? haline gelebilmesi amac?yla olu?turulmu?tu. Bug?n b?y?k bir kriz ?ksa ya da ciddi uluslararası olaylar meydana gelse, ABnin deneyimsiz bu iki yeni ismi mi ortaya ?kar yoksa Sarkozy ile Merkel mi? Lizbon Anla?mas?n? ?ye ?lkelere imzalatmak için s?rekli dile getirilen g?l? AB imgesi d???ncesinin g?r?n?rde kald???n?, **g?c?n gerçekte Fransa ve Almanya gibi b?y?k ?lkelerin elinde tutulması için bir çaba harcadığını s?ylemek için belki de erken değildir.**

Kaynak/Source: